

VASTALAUSE

Perustelut

Ajankohtaisselonteon tarkoituksena on ollut täydentää vuoden 2024 ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa, sillä selonteon valmistumisen jälkeen maailmanpoliittisessa tilanteessa on tapahtunut merkittäviä muutoksia. Näitä ovat selonteon mukaan Yhdysvaltojen ulkopoliittikan muutokset, Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan jatkumiseen liittyvät sotilaalliset ja poliittiset kehityskulut, sekä Lähi-idän sotilaallisesti kärjistynyt tilanne etenkin Yhdysvaltojen ja Israelin hyökättyä Iraniin. Lisäksi muutoksena pidetään arktisen turvallisuuden nousua aiemmin vahvemmin kansainvälisen politiikan asialistalle.

Ongelmana on se, että siinä missä Venäjästä puhutaan aivan oikein hyvin suorasukaisesti, ei esimerkiksi Yhdysvaltojen ulkopoliitikassa tapahtuneesta rajusta muutoksesta puhuta suoraan: muutos Yhdysvaltojen politiikassa todetaan ja että se asettaa liittolaiset ja kumppanit uuteen tilanteeseen. Sanotaan, että transatlanttisessa toimintaympäristössä korostuvat nyt ennakoimattomuus, nopeat muutokset ja koventunut retoriikka. Mutta selonteko päättyy kuitenkin ennen kaikkea vakuuttelemaan, miten Suomen ja Yhdysvaltojen välit ovat läheisemmät kuin koskaan ja miten hyödyllinen Suomi Yhdysvalloille pyrkii olemaan. Tavoitteena on jatkossakin sitouttaa Yhdysvallat Euroopan turvallisuuteen. Sama kritiikitön henki toistuu valiokunnan mietinnössä.

Selonteossa eikä sitä koskevassa valiokunnan mietinnössä todeta ääneen eikä analysoida niitä tosiasioita, joita luemme päivittäin lehdistä ja joita myös valiokunnan laajassa Yhdysvaltoja koskevassa tutkijakuulemisessa nostettiin esille. Nyt nämä tutkijoiden kriittiset huomiot on ohitettu lähes kokonaan. Yhdysvaltojen ulko- ja sisäpolitiikka on Donald Trumpin johdolla muuttunut monella tapaa ennalta-arvaamattommaksi ja epäluotettavaksi ja sillä on väistämättä vaikutuksia myös Euroopan turvallisuuteen, Ukrainan tilanteeseen ja Naton toimintaan, kuten olemme jo nähneet. Nämä paradigmaattiset erot todetaan lisäksi suoraan ja avoimesti Trumpin hallinnon ulkopoliittikkaa koskevissa asiakirjoissa (mm. Turvallisuusstrategia 2025, Puolustusstrategia 2026). Näiden asiakirjojen mukaan Yhdysvallat ei muun muassa koe jakavansa samoja arvoja eurooppalaisten liittolaisten kanssa eikä tunne näitä kohtaan solidaarisuutta. Valiokunnan saamassa asiantuntijalausunnossa tämän todetaan olevan dramaattinen muutos Yhdysvaltojen politiikassa. Trump on myös toistuvasti uhannut vetää Yhdysvallat pois Natosta: Yhdysvaltojen sitoutuminen Natoon ei siis ole enää itsestäänselvyys. Trump on myös esimerkiksi viivästyttänyt kongressin määräämiä tukitoimia Ukrainalle, ilmoittanut asetoimituksien viivästyvän Pohjois-Eurooppaan Iranin sodan takia ja ilmoittanut vetävänsä joukkojaan pois Saksasta. Yhdysvallat myös äänesti esimerkiksi YK:ssa Venäjän, Pohjois-Korean ja Valko-Venäjän kanssa samassa rintamassa YK:n Ukraina-päätöslauselmaa vastaan.

Selonteon Iran-osiossa puhutaan Yhdysvaltojen ja Israelin ”iskuista”, vaikka koko maailma tietää, että maat hyökkäsivät Iraniin konsultoimatta tai edes informoimatta liittolaisiaan ja osoittivat samalla täyttä piittaamattomuutta kansainvälisestä oikeudesta. Siitä, että Israel hyökkäsi myös Libanoniin, jossa yli miljoona ihmistä on joutunut pakenemaan kotiseuduiltaan Israelin hyökkäysten vuoksi, ei sanota selonteossa eikä valiokunnan mietinnössä yhtään mitään. Israelin sotatoimissa Libanoniin on kuollut tuhansia ihmisiä.

Gazan kansanmurhaa tai Länsirannan tilannetta ei myöskään edes mainita selonteossa ja valiokunnan mietinnössä vain ohimennen, vaikka tilanne vain pahenee koko ajan. Iranin sodan alettua Israel on iskenyt Gazaan lähes päivittäin, lääketieteelliset evakuoinnit alueelta ovat seisahdaneet, eikä Trumpin suunnitelman mukainen Israelin joukkojen vetäytyminen Gazasta ole edennyt mihinkään. Länsirannalla siirtokuntaväkivalta on lisääntynyt ja raaistunut. Israelin apartheid-politiikka syvenee, mistä esimerkkinä on järkyttävä uusi laki, joka mahdollistaa kuolemanrangaistuksen langettamisen yksinomaan palestiinalaisille.

Grönlanti mainitaan selonteossa kerran ja silloinkin ohimennen sivulauseessa, vaikka selonteko tuo esiin arktisen turvallisuuden painoarvon kasvua. On käsittämätöntä, että selonteko ei ota vahvemmin kantaa Tanskan ja grönlantilaisten puolesta. Selonteossa todetaan, että Pohjoismaat ovat aiempaakin selvemmin Suomen kaikkein läheisimpiä yhteistyökumppaneita, mutta ei tuoda esiin miten vakavia ovat uhkaukset, joita Trump on omalle liittolaiselleen esittänyt. Arktisen alueen turvallisuuden käsittely ilman mainintaa alkuperäiskansojen asemasta ja oikeuksista on myös mietinnön osalta vakava puute.

Selonteossa puhutaan sääntöpohjaisen maailmanjärjestyksen tärkeydestä, sen puolustamisesta ja vahvistamisesta. Valitettavasti käytännössä Suomi ei kuitenkaan johdonmukaisesti tätä linjaa noudata. Esimerkiksi Suomen irtautuminen jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta toimii kansainvälisten sääntöjen ja sopimusten vahvistamista vastaan. Mikäli ydinaserajoitteet puretaan, kuten hallitus on esittänyt, heikentää myös tämä sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää. Myös Suomen haluttomuus tuomita niin Yhdysvaltojen kuin Israelin kansainvälisen oikeuden vastaisia iskuja, murentavat sääntöpohjaisen järjestelmän uskottavuutta ja Suomen ulkopoliittisen linjan johdonmukaisuutta.

Vasemmistoliiton mielestä Suomen tulee aina olla ihmisoikeuksien ja kansainvälisen oikeuden puolella. Kaksoisstandardeista on luovuttava Suomen ulkopoliitikassa. Ihmisoikeuksia ei edistetä valikoiden vaan aina ja johdonmukaisesti. Suomen pitää pystyä tuomitsemaan niin Venäjän kuin Yhdysvaltojen ja Israelin ja kaikkien muidenkin maiden kansainvälisen oikeuden vastainen toiminta.

Hallituksen strategiana on tahallaan hämärtää sitä, onko Suomessa ydinaseita vai ei. Tämä strategia ei lisää Suomen turvallisuutta, sillä asiantuntijalausuntojenkin mukaan ydinaseiden tuomisen salliminen tarkoittaisi Suomen kohteiden päätymistä Venäjän puolelta iskettävien kohteiden joukkoon. Lisäksi se tarkoittaa myös väärintulkintojen ja siten vahingossa alkavan ydinsodan todennäköisyyden riskin kasvamista, riippumatta siitä onko ydinaseita Suomen alueella vai ei.

Vasemmistoliitolle ei riitä tämän selonteon kirjaus siitä, että ”Suomi ei aio sijoittaa alueelleen ydinaseita rauhan aikana”, sillä kirjaus ei estä tuomasta Suomeen ydinaseita ainakin väliaikaisesti rauhan aikana, koska hallitus aikoo purkaa kaikki ydinaserajoitukset laista. Ydinaserajoitusten purkamisen ei lisää suomalaisten turvallisuutta, vaan heikentää sitä.

Ydinaseuhka ei ole kadonnut maailmasta minnekään. Päinvastoin uudet maat pyrkivät saamaan itselleen ydinaseen ja suurvallat modernisoivat omiaan. Ydinaseriisunta on siis tärkeämpää kuin ehkä koskaan ja Suomen on oltava siinä aktiivinen.

Vasemmistoliitolle Suomen ja suomalaisten turvallisuus on tärkeä prioriteetti. Suomi on pitänyt huolta omasta puolustuksestaan ja niin meidän on tehtävä jatkossakin. On selvää, että nykyisessä turvallisuustilanteessa Suomen ja Euroopan on panostettava puolustukseen ja korjattava vallitsevia puutteita. Vasemmistoliitto ei kuitenkaan sitoudu Naton Haagin huippukokouksessa asettamaan

puolustusmenositoumukseen ja on tuonut tämän kannan esiin myös puolustuspoliittisen selonteon yhteydessä. Prosentteihin lukkiutumisen sijaan oleellisempaa on se, miten rahat käytetään, mihin meillä on varaa ja mikä on kulloistenkin panostusten yhteiskunnallinen vaikutus.

Puolustusinvestointien on toisin sanoen aina oltava tarvepohjaisia.

Lopuksi on syytä korostaa, että ulko- ja turvallisuuspolitiikka on kiinteä kokonaisuus, johon vaikuttavat oleellisesti myös Suomen asema ja panostus globaalin eriarvoisuuden ja köyhyyden vähentämiseen. Nyt esimerkiksi kehityspolitiikka ja siinä tapahtunut iso paradigmaattinen muutos kohti viennin edistämistä köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentämisen sijaan samanaikaisesti valtaviin rahoitusleikkausten kanssa heikentää myös Suomen ulkopoliittista asemaa ja liikkumatilaa. Lisäksi siihen nähden, kuinka merkittävän uhan ilmaston kuumeminen ja luontokato muodostavat myös globaalien konfliktien näkökulmasta, on hätkähdyttävää, kuinka pienen painoarvon asia on saanut sekä varsinaisessa selonteon päivityksessä että sitä koskevassa mietinnössä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että selonteon johdosta hyväksytään seuraava kannanotto.

Vastalauseen kannanotto

1. Eduskunta edellyttää, että Suomi huomioi ulko- ja turvallisuuspolitiikassaan sen rajun muutoksen, joka Yhdysvaltojen ulkopoliitiikassa on Donald Trumpin johdolla tapahtunut ja joka myös vaikuttaa Suomen ja koko Euroopan turvallisuustilanteeseen ja Naton toimintaan.

2. Eduskunta edellyttää, että Suomen on jatkossakin toimittava aktiivisesti ydinaseriisunnan edistämiseksi ja joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseksi. Suomen on allekirjoitettava ja ratifioitava YK:n ydinasekieltosopimus. Suomeen ei tule tuoda ydinaseita.

3. Eduskunta edellyttää, että Suomi puolustaa sääntöpohjaista maailmanjärjestystä aina ja johdonmukaisesti. Kaksoisstandardeista on luovuttava Suomen ulkopoliitiikassa. Suomen pitää pystyä tuomitsemaan niin Venäjän kuin Yhdysvaltojen ja Israelin ja kaikkien muidenkin maiden kansainvälisen oikeuden vastainen toiminta.

Helsingissä 10.6.2026

Veronika Honkasalo/Vas.